

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/52608 GK 24

Sayı : 30671023-610- 398
Konu : Soru Önergesi (7/52608)

06/12/2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 15.10.2021 tarihli ve 895284 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Van Milletvekili Sayın Muazzez ORHAN IŞIK tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/52608 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

Van Milletvekili Sayın **Muazzaz ORHAN IŞIK**'a Ait 7/52608 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

2021 yılı Bütçe Kanunu ile mülga Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına 155.011.061.000 TL tahsis edilmiş olup, 21.04.2021 sayılı ve 31461 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlığın; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak ikiye ayrılması sebebiyle, bu bütçenin kalan kısmı iki Bakanlık arasında paylaştırılmıştır.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve bağlı kuruluşların 2021 yılı toplam bütçeleri 424.983.000 TL'dir ve ayrılan bütçe ödeneğinin tamamı kadınlar için harcanmaktadır.

Kadınlara yönelik olarak hizmet sunan kuruluşlarımızdaki personelden 2022 yılı bütçe hazırlık çalışmaları kapsamında görev alan personelin üçte biri kadınlardan oluşmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görevlerinden biri "Kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları koordine etmek, kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktır.

Kadın erkek eşitliğine duyarlılık, Bakanlığımızın bu görevinin yanı sıra temel ilkelerinden de biridir. Dolayısıyla başta Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olmak üzere tüm birimlerimizce yürütülen her faaliyette kadınların toplumsal hayatın her alanında çok daha aktif, üretken ve güçlü bir şekilde yer almaları esastır.

Öte yandan, kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme; kadın ve erkeklerin farklı öncelik ve ihtiyaçlarını gözeterek ve bu yaklaşımı planlama ve bütçelemenin tüm aşamalarına yansıtan bir stratejidir ve nihai hedefi kadınların ve erkeklerin eşit hak fırsat ve imkanlara sahip olduğu bir toplumdur.

Kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme, bütçe kaynaklarını kadın ve erkeklerin kullanımı için yarı yarıya bölmek, kadınlar ve erkekler için ayrı bütçeler hazırlamak, kadınlar için yeni bir bütçe oluşturmak, sadece kadınları hedefleyen programlar oluşturmak veya bütçe harcamalarında artış anlamına gelmez.

Ülkemizde, kadın erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçeleme ile ilgili iyi uygulama örnekleri olarak ifade edebilecek önemli çalışmalar yürütülmüştür. Örneğin, 2012-2015 yıllarında Bakanlığımızın da destekleyicisi olduğu Birleşmiş Milletler Kadınların İnsan Haklarının Geliştirilmesi Ortak Programının amacı yerel yönetimlerin, kent konseyi ve kadın sivil toplum kuruluşları ile beraber katılımcı bir model çerçevesinde çalışarak yerel hizmet sunumlarını kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme prensipleri çerçevesinde gerçekleştirmesine katkıda bulunmak olarak belirlenmiştir. Proje kapsamında Aydın, Çanakkale, Edirne, Erzincan, Eskişehir, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kayseri, Kocaeli, Ordu olmak üzere 11 ilimizin belediyelerine yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiş; rehber, broşür ve video gibi materyaller hazırlanmıştır. Böylelikle, yerel yönetimlerin stratejik planlarında kadın erkek eşitliği ve kadınların güçlenmesi ile ilgili önemli hedeflere yer verilmiştir.

2020 yılının Aralık ayı itibarıyla nihai faydalanıcısının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, eş yararlanıcısının T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, uygulayıcı

ortasının ise Birleşmiş Milletler Kadın Birimi'nin (UN Women) olduğu Avrupa Birliği Projesi başlatılmıştır. “Türkiye’de Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması” isimli Projenin genel amacı; Türkiye’de kadın erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçelemenin sistematik ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesi yoluyla kadınları ve kadın erkek eşitliğini daha da güçlendirmektir.

Açılış toplantısı 17 Ağustos 2021 tarihinde gerçekleştirilen Proje kapsamında; farkındalık artırma çalışmaları, analizler, kapasite geliştirme, kamu politikalarını kadın erkek eşitliği perspektifinden izleme için modeller geliştirme, ana ortaklar arasında diyalog mekanizmaları oluşturma, yerel ve ulusal düzeyde kadın erkek eşitliğine duyarlı yaklaşımın kurumsallaştırma çalışmalarının yapılması planlanmaktadır. Ayrıca, Proje kapsamında belirlenecek kamu kurumunda/kurumlarında pilot çalışma yapılması da öngörülmektedir. Bu kapsamda belirlenecek kurumun planları, programları ve bütçesinin kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme bakış açısıyla analiz edilmesi planlanmaktadır.

Projenin, ülkemizde ilk defa bu konuda bütçe otoriteleri ile danışma otoritelerini bir araya getirmesi oldukça önemli bir husus ve Hükümetimizin kadın erkek eşitliğine ve kadının güçlenmesine verdiği önemin en önemli göstergelerinden de birisidir.

Bakanlığımızın tüm çalışmaları, yaşamın tüm alanlarında kadınların konumlarının güçlendirilmesi; eğitim ve sağlık imkânlarından eşit bir şekilde yararlanmalarının sağlanması; istihdama ve karar alma mekanizmalarına katılımlarının artırılması; medyada eşitlikçi temsilin sağlanması; kadın erkek fırsat eşitliğinin ana plan ve politikalara dâhil edilmesi ve kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmaların sürdürülmesini desteklemek üzere yürütülmektedir.

İşgücü piyasasında kadınların güçlenmesi, kadınların çalışma hayatına katılımlarının artırılması konuları Ülkemizin temel öncelikleri arasında yer almaktadır. Nitekim gerek yasal gerekse politika düzeyinde konuya ilişkin önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiş olup önemli proje ve faaliyetler hayata geçirilmektedir.

Yasal alanda, çalışma hayatında kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadın istihdamının desteklenmesi, iş ve aile yaşamının uzlaştırılması amacıyla önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Kadınların ekonomik hayata katılımlarına ilişkin politika düzenlemeleri kapsamında ise; 11. Kalkınma Planı’nın (2019-2023) kadın bölümünde, kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı önlemek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını ve güçlenmelerini sağlamak temel amaç olarak belirlenmiştir.

Söz konusu hedeflere ulaşılması için kadın girişimciliğinin, kadın kooperatiflerinin desteklenmesi, kadınların işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda eğitilmesi ve kız çocuklarının yeni gelişen meslek alanları göz önünde bulundurularak fen, teknoloji, mühendislik, matematik alanlarındaki mesleklere yönlendirilmesi gibi tedbirlere yer verilmiştir.

Ayrıca, Türkiye’de kadının güçlenmesi konusunda ulusal mekanizma olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca uygulamaya konulan ve 2018-2023 yıllarını kapsayan “**Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı**”nda 2023 yılına kadar kadınların ekonomik alanda güçlenmesine yönelik olarak belirlenen politikalar; kadınların çalışma hayatına daha aktif katılım sağlaması ve değişen işgücü piyasası dinamikleri doğrultusunda ekonomik hayatta söz sahibi olmasını sağlamak temel amacıyla kurgulanmıştır.

Söz konusu eylem planı kadın erkek fırsat eşitliği ilkesinin uygulamada gerçekleşmesi ve kadınlara karşı ayrımcılık içeren uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlayan politika ve tedbirler geliştirilmesi noktasında önemli bir belgedir.

Uygulama düzeyinde ise başta Bakanlığımız olmak üzere, ilgili kurumlarca yürütülen “Finansal Okuryazarlık ve Kadınların Ekonomik Güçlenmesi Seminerleri”, “Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi” çalışmaları, “Türkiye’nin Mühendis Kızları Projesi”, “İş’te Anne Projesi”, “Aktif İşgücü Programları”, “Sigorta Primi Destek ve Teşvikleri” gibi çalışmalarla kadınların işgücüne katılımı ve istihdam edilebilirliğinin artırılmasına katkı sunulmaktadır. Bahse konu çalışmalara 2022 yılında da etkin bir şekilde devam edilecektir.

Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporunda kaynakların toplam düzeyinden ziyade, kaynaklara erişimde uçurumu azaltan ülkeler sıralamada öne çıkmaktadır. Raporda skorlar hesaplanırken, kadınların hesap edilen değişkene ait verileri, erkeklerin verilerine bölünmektedir.

Örneğin, 2021 yılı raporunda, Ekonomik Katılım ve Fırsatlar başlığındaki “Erkeklerle Oranla Kadınların Kazandığı Gelir” değişkeni için; Liberya’nın 1 tam puan; Türkiye’nin 0,44 puan aldığı görülmektedir. “Erkeklerle Oranla Kadınların Kazandığı Gelir” ülkemizde kadınlar için 17.800 \$ iken erkekler için 39.800 \$’dır. Liberya’da ise bu veri kadınlarda 1.900 \$, erkeklerde 1.600 \$’dır. Ülkemizdeki kadınlar, Liberya’daki kadınlardan yaklaşık olarak 9 kat fazla gelir elde etmelerine rağmen, endeksin kadın-erkek arasındaki oranı dikkate alması sebebiyle, skor boyutuna bakıldığında ülkemiz 0,44 puan elde ederken, Liberya 1 tam puan elde etmiştir ve sıralamada da ülkemiz 127. sırada yer alırken, Liberya tüm dünyada bu veride 1. sırada yer almaktadır.

Benzer şekilde, Eğitime Erişim başlığındaki “Ortaöğretim düzeyinde okullaşma oranı” değişkeni için; Burkina Faso’nun 1 tam puan; Türkiye’nin 0,97 puan aldığı görülmektedir. Ülkemizde kadınlar için bu veri % 86 iken erkekler için %88,4’tür. Burkina Faso’da ise bu veri kadınlarda %31,7; erkeklerde %30,3’tür. Ülkemizdeki kadınların ortaöğretim düzeyinde okullaşma oranı Burkina Faso’daki kadınlardan yaklaşık olarak 3 kat fazla olmasına rağmen, endeksin kadın-erkek arasındaki oranı dikkate alması sebebiyle, skor boyutuna bakıldığında ülkemiz 0,97 puan elde ederken, Burkina Faso 1 tam puan elde etmiştir ve sıralamada da ülkemiz 120. sırada yer alırken, Burkina Faso tüm dünyada bu veride 1. sırada yer almaktadır.

Kısaca, raporda ülkelere ilişkin verilerde, düzeylerden ziyade; farkı (uçurumu) hesaplamaya odaklanılmaktadır. Liberya’da ve Burkina Faso’da yaşayan kadınlarla erkekler arasındaki farkın Türkiye’de yaşayanlara göre çok daha az olduğu doğrudur; ancak, Liberya’da ve Burkina Faso’da yaşayan kadınların statüsünün, Türkiye’de yaşayan kadınların statüsünden daha iyi olmadığı da aşikârdır.